

Preveo Vladan Stojanović

Izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2017.

Bilu, odanom pomagaču, i princezi Tili Bin

„Ali onaj ko se ne sme latiti trna
Nikada ne treba da ište ružu.“
En Bronte

Čarls Bramvel Brokli putovao je sam i bez karte u vozu 14.42 od Londonskog mosta do Brajtona. „Hantli i palmers“ kutija za kolače u kojoj se klackao opasno se nagnula preko ivice sedišta kad se voz naglo zaustavio u Hejvords Hitu. Uhvatile su je sigurne ruke, baš kad je poletela napred, ka podu vagona.

Bilo mu je drago što se vratio kući. Padova je bila solidno građena viktorijanska vila od crvene cigle s nadsvođenim tremom obavijenim orlovim noktima i belom lozom. Dobrodošlicu mu je poželelo sveže predsoblje, puno odjeka i mirisa ruža, prijatno pribežište od nemilosrdnog popodnevnog sunca. Spustio je tašnu, stavio ključ u fioku stola u predsoblju i okačio panama-šešir na čiviluk. Bio je izmožden do srži, ali ga je tiha kuća smirivala. Tišina nije podrazumevala odsustvo svih šumova. Čulo se postojano kuckanje časovnika i zujanje drevnog frižidera. I kos je pojao u nekom kutku vrta. Kuća je bila pošteđena tehnološke buke. U njoj nije bilo kompjutera, televizora ili DVD plejera. Stari bakelitni telefon u hodniku i radio behu jedine veze sa spoljašnjim svetom. Pustio je da voda teče iz česme u kuhinji. Napunio je čašu tek kad

je postala ledena. Bilo je prerano za džin s limunom i pretoplo za čaj. Lora je otišla kući, ali je ostavila cedulju i salatu sa šunkom u frižideru za večeru. Draga devojka. Ispio je čašu naiskap.

Zastao je u hodniku i zavukao ruku u džep pantalona. Izvadio je ključ i otključao teška hrastova vrata. Podigao je tašnu s poda i ušao u sobu. Tiho je zatvorio vrata za sobom. Police i fioke, police i fioke, police i fioke. Tri zida nisu se videla od njih. Svaka polica je bila je u potpunosti pokrivena, a svaka fioka puna tužnih koještarija. Četrdeset godina ih je sakupljao, obeležavao i udomljavao. Čipkane zavese pokrivala su francuske prozore ublažavajući ubitačnu svetlost popodnevnog sunca. Tamu je remetio samo drski zrak koji se probijao između njih. Izvadio je „hantli i palmers“ kutiju za kolače iz tašne. Pažljivo ju je spustio na veliki sto od mahagonija, jedinu slobodnu površinu u sobi. Podigao je poklopac i ispitao njen sadržaj: bledosivu supstancu tekture grubog peska. Nešto slično pre mnogo godina prosuo je po ružičnjaku iza kuće. To ne mogu biti ljudski ostaci! Nisu valjda zaboravljeni u vozu, u kutiji za keks? Zatvorio je poklopac. Pokušao je da ostavi kutiju na železničkoj stanici. Kondukter je bio sasvim siguran da je u njoj obično smeće. Predložio mu je da je baci u najbližu kantu.

„Iznenadili biste se kad biste znali kakvo sve smeće ljudi ostavljaju u vozovima“, rekao je, nemoćno slegnuvši ramenima.

Antonija odavno više ništa nije iznenađivalo, ali bi ga gubitak uvek potresao, ma kako velik ili sitan bio. Iz fioke je izvadio braon etiketu za obeležavanje prtljaga i zlatno nalivpero. Pažljivo je ispisao datum, vreme i mesto crnim mastilom. Trudio se da bude veoma precizan:

*„Hantli i palmers“ kutija za keks sadrži
kremirane ostatke pokojnika?*

*Pronađena je u šestom vagonu od lokomotive voza
14.42 od Londonskog mosta do Brajtona.
Pokojnik je nepoznat. Bog ga blagoslovio.
Nek počiva u miru.*

Nežno je pomilovao poklopac limene kutije pre no što je pro-
našao nešto prostora na jednoj polici. Pažljivo je odložio kutiju.

Zvonjava sata u hodniku poručila mu je da je vreme za džin s li-
munom. Izvadio je kockice leda i sok od limuna iz frižidera. Poneo
ih je u vrtnu sobu, na srebrnom poslužavniku sa zelenom čašom
za koktele i činijicom maslina. Nije bio gladan, ali se nadao da će
mu piće probuditi apetit. Nije želeo da razočara Loru zapostavlja-
njem njene brižljivo pripremljene salate. Spustio je poslužavnik i
otvorio prozor s pogledom na vrt iza kuće.

Prišao je gramofonu, lepoj drvenoj spravi, s golemom trubom
zlatne boje. Podigao je iglu. Nežno je spustio na ploču boje sirupa.
Glas Ala Boulija zalebdeo je kroz vazduh i izašao u vrt da se nad-
meće s pojem kosa.

Sama pomisao na tebe.

To je bila njihova pesma. Spustio je duge, mlitave udove na udob-
nu kožnu fotelju. Njegov stas je u najboljim godinama pratio visi-
nu. Bio je impresivna pojava, ali je starost pojela mišiće. Koža mu
je sad bila znatno bliža kostima. Jednom rukom podigao je čašu
i nazdravio ženi čiju je fotografiju u srebrnom ramu držao u dru-
goj ruci.

„Živeli, draga moja devojko!“

Otpio je gutljajčić i zaljubljen, čežnjivo celivao hladno staklo
fotografije, pre no što ju je spustio na stočić pored fotelje. Devojka
talasaste kose i krupnih, tamnih očiju, koje su sjajile čak i na sta-
roj crnobeloj fotografiji, možda nije bila klasična lepotica, ali je

Rut Hogan

ostavljala zapanjujuće upečatljiv utisak. Očaravala ga je i posle toliko godina. Bila je mrtva četrdeset godina, ali je još bila njegov život. Darovala mu je svrhu svojom smrću. Entoni Perdju je zahvaljujući njoj postao Čuvar izgubljenih stvari.

Lora se izgubila; beznadežno je plutala, nošena talasima. Na jedvite jade održavala se na površini, zlosrećnom mešavinom prozaka, pino grida i pretvaranjem da se Vinsova afera nije dogodila. Spas je pronašla u Antoniju Perdjuu i njegovoj kući.

Izračunala je koliko dugo je ovde radila kad se zaustavila i parkirala ispred kuće – pet, ne, gotovo šest godina. Sedela je u doktorevoj čekaonici i nervozno listala časopise, kad joj je oglas u *Ledi* privukao pažnju:

Džentlmen, pisac, traži kućepaziteljku/pomoćnicu.

Molim vas da prijave šaljete pismenim putem

Antoniju Perdjuu – poštanski fah 27321

Dreždala je u čekaonici da bi zamolila doktora za još lekova koji bi njen nesrećni život učinili podnošljivijim. Napustila je čekaonicu rešena da pokuša da dobije posao koji će, ispostavilo se, izmeniti njen život iz temelja.

Mir koji je vladao u kući obgrlio ju je, kao i uvek, čim je otključala vrata i prekoračila prag. Ušla je u kuhinju i napunila čajnik. Postavila ga je na šporet. Juče ga nije videla. Bio je u Londonu, u poseti advokatu. Listala je uredni svežanj papira koji joj je ostavio dok je čekala da provri voda u čajniku. Platiće nekoliko računa, odgovoriti umesto njega na nekoliko pisama i zakazati lekarski pregled. Duboko se brinula za njega. Poslednjih meseci trudila se da ne vidi kako bledi, kao nežni portret predugo ostavljen na nemilosrdnom suncu. Bio je visok, mišićav muškarac, bujne tamne kose, tamnoljubičastih očiju i glasa sličnog onom Džejmsa Mejsona, kad ju je pre nekoliko godina intervjuisao. Mislila je da je mnogo mlađi od šezdeset osam godina.

Zaljubila se u gospodina Perdju i njegovu kuću, nekoliko trenutaka nakon što je prešla preko njenog praga. Ljubav koju je prema njemu osećala nije bila romantične prirode. Više je ličila na onu koju gaji dete prema najdražem ujaku. Zahvaljujući njemu, iako kasno, naučila je da ceni muške osobine poput obzirne snage, pribranosti i nepokolebljive pristojnosti. Od samog početka krepio je njen duh svojim prisustvom. Nagnao ju je da ceni život, na način koji joj je dugo bio nedostupan. Bio je prijatno pouzdan kao Radio 4, Big Ben i *Zemlja nade i slave**. Uvek je ostajao na izvesnoj distanci. Jedan deo sebe nikada nije otkrivao. Čuvao je neku tajnu. Lori je to odgovaralo. Fizička i emocionalna bliskost uvek bi se pokazale kao izvor razočaranja. Gospodin Perdju bio je savršeni poslodavac. Postao je dragi prijatelj Entoni, ali joj se nikad nije suviše približio.

Što se Padove tiče, Lora se zaljubila u kuću zbog platna na poslužavniku za čaj. Entoni je skuvao čaj kad je došla na intervju.

* *Land of Hope and Glory* – engleska patriotska pesma iz 1902. (Prim. prev.)

Poslužio ga je u vrtnoj sobi. Doneo je čajnik s lepim vrčem za mleko, činijom za šećer, mašicama, šoljicama i tacnicama, srebrnim kašičicama, cediljkom i postoljem. Sve to izneo je na platnom prekrivenom poslužavniku. Bela tkanina bila je obrubljena čipkom. Platno je slalo jasnu poruku. Padova je bio dom u kom su sve stvari, uključujući i platno na poslužavniku, bile sastavni deo svakodnevnog života. Gospodin Perdju bio je muškarac čiji se svakodnevni život odvijao na način za kojim je Lora žudela. Vins ju je, posle venčanja, zadirkivao zbog pokušaja da u zajednički život i dom unese slične stvari. Ako bi ga naterala da skuva čaj, ostavio bi iskorišćene kesice pored sudopere, bez obzira koliko puta bi mu skrenula pažnju da ih baci u kantu za smeće. Pio je mleko i voćni sok iz pakovanja. Jeo je s laktovima na stolu, držao nož kao nalivpero i govorio punih usta. Pokušavala je da zanemari te i mnoge druge sitnice koje je činio i govorio. Ipak, povređivale su joj dušu. S godinama, taložile su se po broju i učestalosti. Otvrđnule su joj srce i zatrle plemenite težnje za uspostavljanjem životnih obrazaca koje je videla u domovima bogatih prijateljica iz škole, makar na skromnijem nivou. Kad se Vinsovo zadirkivanje zgusnulo u izrugivanje, platno za poslužavnik postalo je stvar dostojna prezira. Baš kao i ona.

Intervjuisao ju je na njen trideset peti rođendan. Razgovor je bio iznenađujuće kratak. Gospodin Perdju pitao ju je kakav čaj pije, pre no što ga je sipao. Izmenili su neobično mali broj pitanja pre no što joj je ponudio posao. Ona ga je smesta prihvatila. To je bio savršen rođendanski poklon i početak nade za nju.

Oštri zvižduk čajnika prenuo ju je iz sanjarenja. Pronela je čaj, s pajalicom i sredstvom za čišćenje nameštaja, kroz vrtnu sobu. Nije volela da čisti, pogotovo dok je kuću delila s Vinsom. Čišćenje je u Padovi bilo gest ljubavi. Kuća i sve u njoj bili su blago

zapostavljeni, kad se zaposlila. Ništa nije bilo prljavo ili istrošeno, samo malo zanemareno. Veliki broj prostorija nije bio korišćen. Entoni je provodio najviše vremena u vrtnoj ili radnoj sobi. Ni jedan gost nikad nije prenoćio u spavaćim sobama. Lora je nena- padno i nežno, s ljubavlju, oživljavala kuću, sobu po sobu. Izuzev radne sobe. Nikad nije bila u njoj. Entoni joj je na samom početku rekao da niko izuzev njega ne ulazi u nju. Zaključavao ju je kad nije boravio u njoj. Nikad nije postavljala pitanja. Sve ostale sobe bile su čiste, prozračne, provetrene i spremne da dočekaju poseti- oce, ako ih ikada bude.

U vrtnoj sobi podigla je fotografiju u srebrnom okviru sa stola. Glancala je staklo i srebro dok nisu počeli da se sijaju. Entoni je rekao da se žena zvala Tereza. Znala je da ju je jako voleo, zato što je njena fotografija bila jedna od ukupno tri u kući. Na druge dve bio je s njom. Jednu je držao na stočiću pored kreveta, a drugu na toaletnom stolu u velikoj spavaćoj sobi, u zadnjem delu kuće. Za nekoliko godina poznanstva nikad ga nije videla tako srećnog kao na toj fotografiji.

Poslednje što je uradila kad je napustila Vinsa bilo je bacanje velike, uramljene fotografije s venčanja u kantu za đubre. Učinila je to nakon što ju je izgazila i petom nabila krhotine stakla u nje- govo nasmešeno lice. Ostavila ga je Selini iz *Usluga*. Bio je potpuni kreten. Prvi put je to priznala samoj sebi. Posle toga joj nije bilo nimalo bolje. Bilo joj je žao što je protraćila tolike godine na njega. Imala je malo izbora, s nedovršenom školom, manjkom radnog iskustva i bez sredstava za život.

Završila je posao u vrtnoj sobi, izašla u hodnik i krenula ka stepenicama. U prolazu je pajalicom osvežavala zlatni sjaj na kit- njastoj drvenoj ogradi. Često je razmišljala o radnoj sobi; naravno da jeste. Poštovala je Antonijevu privatnost, baš kao i on njenu.

Najveća spavaća soba na spratu bila je i najlepša. Imala je panoramski prozor s pogledom na vrt iza kuće. Entoni je tu sobu nekada delio s Terezom, a sada je spavao u susednoj, manjoj prostoriji. Otvorila je prozor da bi je provetrila. Ruže u vrtu bile su u punom cvatu; bogate skupine tamnocrvenih, ružičastih i kremastih latica, oivičenih petunijama i protkanih safirnim kopljima kokotića. Miris ruža podizao se na toplom vazduhu. Lora je duboko udahnula. Upijala je opojnu aromu. Ali ova soba uvek je mirisala na ruže, čak i usred zime, kad je zamrznuti vrt snevao, a mraz pečatio prozore. Povila se u struku i pomilovala savršeno zategnute čaršave. Istreskala je prašinu iz dušeka na otomanu. Zeleno staklo toaletnog stola blistalo je na suncu. S ljubavlju ga je očistila od prašine. Ali nije sve u toj sobi bilo savršeno. Mali, plavi, emajlirani časovnik ponovo se zaustavio. Nije kucao. Pokazivao je 11.55. Svakog dana zaustavljao se u isto vreme. Pogledala je na svoj sat i namestila kazaljke časovnika. Oprezno je okretala mali ključ, dok nije začula tiho kucanje. Vratila ga je na toaletni sto.

Zatvaranje ulaznih vrata ukazalo je na Entonijev povratak iz šetnje. Usledilo je otključavanje, otvaranje i zatvaranje vrata radne sobe. Lora je navikla na taj redosled zvukova. Skuvala je kafu u kuhinji. Servirala ju je na poslužavniku u šoljici na tacni, sa srebrnim vrčićem šlaga i tanjirom ukusnih kolačića. Odnela ga je do radne sobe i oprezno pokucala na vrata. Dodala je poslužavnik Entoniju, kad ih je otvorio. Izgledao je umorno, kao da ga je šetnja iscrpla, umesto da ga osveži.

„Hvala vam, draga moja.“

Zabrinula se kad je videla da preuzima poslužavnik blago drhtavim rukama.

„Da li biste hteli da vam nešto spremim za ručak?“, s nadom je predložila.

„Ne, ne želim ništa posebno. Siguran sam da ću sa zadovoljstvom pojesti ono za šta se odlučite.“

Vrata radne sobe su se zatvorila. Vratila se u kuhinju i oprala prljavu šolju pronađenu u sudoperi. Ostavio ju je vrtlar Fredi. Pre godinu-dve počeo je da radi u Padovi. Putevi su im se na njeno razočaranje retko ukrštali. Nešto joj je govorilo da bi joj prijalo da ga bolje upozna. Bio je visok i crn, ali ne i zgodan u uobičajenom smislu te reči. Bledi ožiljak mu se vertikalno spuštao pored nosa i kaćio usnu. Zbog njega je izgledalo da su mu usne blago naborane. To nije narušavalo njegov izgled, već ga je činilo još šarmantnijim. Bio je predusretljiv kad bi se sreli, ali ne više od onog što učtivost nalaže. Ništa u njegovom ponašanju nije je ohrabrialo na uspostavljanje prijateljstva.

Počela je da sređuje gomilu papira. Poneće pisma kući. Otkućaće odgovore na laptopu. Čitala je Antonijeve rukopise, kad je počela da radi za njega. Prekucavala ih je na staroj električnoj pišaćoj mašini. Pre nekoliko godina prestao je da piše. Taj posao joj je nedostajao. U mlađim danima razmišljala je o karijeri pisca ili novinara. Imala je mnogo planova. Bila je pametna cura, sa stipendijom u prestižnoj ženskoj školi. Posle škole čekalo ju je mesto na studijama. Mogla je imati – trebalo je da ima – pristojan život, zasnovan na vlastitom znanju i umeću. Umesto toga sreća je Vinsa. U sedamnaestoj je još bila ranjiva, neoblikovana; nesvesna vlastite vrednosti. Bila je srećna u školi, ali se zbog stipendije uvek osećala pomalo izolovano. Otac fabrički radnik i majka prodavačica ponosili su se pametnom kćerkom. Nalazili su novac – snalazeći se i štedeći – za kupovinu skupe školske uniforme i nezapamćeno raspisničke poteze, poput kupovine jednog para cipela za napolje i jednog za unutra. I sve na njoj moralo je biti novo. Ništa polovno za njihovu devojčicu. Bila im je istinski zahvalna. Previše dobro

je znala koliko se žrtvuju za nju. Ali bistrina i prijatna spoljašnjost nisu bili dovoljni da joj omoguće da se glatko uklopi u školsko okruženje. Nije mogla da nađe mesto među devojkama za koje su letovanja u inostranstvu, odlasci u pozorište i sjajne zabave bili deo svakodnevice. Sklapala je prijateljstva s obzirnim i velikodušnim devojkama. Prihvatila je njihove pozive u posetu gospodskim kućama i ljubaznim, širokogrudim roditeljima. Pohodila je veličanstvena zdanja u kojima se čaj servirao u čajnicima, tost na stalcima, puter u posudama, mleko u vrčićima, a džem zahvatao srebrnom kašičicom. Te kuće imale su imena umesto brojeva, panoramske terase, teniska igrališta i staklenike. Na poslužavnicima su bile tkanine. Upoznala se s drugačijim životom, koji ju je očarao. Nade su joj se povećale. Kod kuće je mleko bilo u flaši, margarin u kutiji, šećer u kesi, a čaj u šolji. Kućni život vukao je nadole, kao kamenje u džepovima. U sedamnaestoj je upala u procep između svetova. Nije znala gde pripada. U takvom stanju srela je Vinsa.

Bio je stariji, privlačan, samouveren i ambiciozan. Bila je polaskana njegovom pažnjom i zadivljena njegovom samouverenošću. Bio je siguran u pogledu svega. Samom sebi nadenuo je nadimak: Nepobedivi Vins. Prodavao je automobile i vozio crveni jaguar tip E; kliše na točkovima. Njeni roditelji bili su blago uznemireni. Nadali su se da će se njihova ćerka obrazovanjem izdići do boljeg života; boljeg od njihovog. Maštali su da će više živeti, a manje trpeti. Možda nisu razumeli značaj tkanine na poslužavnicima, ali su znali da se život kakav su želeli za Loru nije ticao samo novca. Ni ona nikad nije trčala za novcem. Za Nepobedivog Vinsa sve se u životu svodilo na sticanje novca i statusa. Njen otac brzo je smislilo nadimak za Vinsa Darbija: VD*.

* Verovatno skraćenica za *various dates* – česte promene devojaka, ili, još grublje, *Veneral disease* – polnu bolest. (Prim. prev.)

U nesrećnim godinama koje su usledile, često se pitala šta je Vins video u njoj. Bila je zgodna, ali ne i lepa devojka. Nije ni najmanje ličila na sisate, guzate i večito nasmejane faćkalice kakve je voleo da šeta. Za cure s kakvima je on obično izlazio spuštanjem gaćica bilo je prirodnija radnja od spuštanja roletne sunčanog dana. Možda ju je doživljavao kao izazov. Ili novinu. Šta god da je bilo u pitanju, bilo je dovoljno moćno da ga natera da pomisli da će biti dobra supruga. U jednom trenutku posumnjala je da je žudnja koja ga je nadahnula na bračnu ponudu imala više veze sa statusom, nego sa fizičkom privlačnošću. Imao je novca u izobilju, ali to nije bilo dovoljno da se ubaci među masone ili da dobije člansku kartu golf kluba. Smatrao je da će supruga sa divnim manirima, obrazovana u privatnim školama, oplemeniti njegovu energiju i ambiciju preko potrebnom sofisticiranošću. Grdno će se razočarati, ali manje od Lore.

Okrivila je Vinsa za sve, kad je doznala za njegovu aferu. Smešta ga je okarakterisala kao ostinovskog pustahiju, a sebe kao vrlu heroinu koja sedi kod kuće i vredno šije i kukiča. Duboko u sebi znala je da je to maštarija. U očajničkoj želji da pobegne od nezadovoljavajuće stvarnosti, zamolila je doktora da joj prepíše anti-depresive. Tražio je da ode kod savetnika pre no što joj usliši želju. Lora je to shvatila kao sredstvo za postizanje cilja. Očekivala je da će imati posla sa strašljivom, sredovečnom doktorkom, u konfekcijskoj odeći. Umesto toga, srela se s otresitom, otmeno obučenom doktorkom Rudi, koja je naterala da se suoči s prilično neprijatnim činjenicama. Naložila joj je da osluškuje unutrašnji glas: onaj koji ukazuje na nezgodne istine i započinje neugodne rasprave. Taj proces zvala je „hvatanje ukoštac s unutrašnjom lingvistikom“. Tvrдила je da će to biti veoma „zahvalno“ iskustvo za Loru. Ona ga je nazvala opštenjem s Istinoljubivom Vilom. Ta praksa bila je